

13. Звіти Банку [Електронний ресурс] / Отп-банк. – Електрон. текстові дан. – Україна, 2006. – Режим доступу : http://www.otpbank.com.ua/about/informations/annual_reports/. – Загол. з титул. екрану. – Відомості зібрані за 2010–2014 роки.
14. Звітність [Електронний ресурс]/ Ощадбанк. – Електрон. текстові дан. – Україна, 2006. – Режим доступу : <http://oschadnybank.com.ua/about/reporting/>. – Загол. з титул. екрану. – Відомості зібрані за 2010–2014 роки.

УДК 658.16.016.7

Нагайчук В.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри «Фінанси і кредит»*

*Вінницького навчально-наукового інституту економіки
Тернопільського національного економічного університету*

ФІНАНСОВЕ ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ЗМІЦНЕННЯ ЇХНЬОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Стаття присвячена питанню фінансового оздоровлення підприємств у контексті зміцнення їхнього фінансового стану. Визначено сутність фінансового оздоровлення підприємств згідно з різними підходами. Обґрунтовано шляхи фінансового оздоровлення в умовах невизначеності. Розроблено рекомендації щодо реалізації заходів з фінансового оздоровлення підприємств з використанням стратегічних, тактичних і оперативних механізмів шляхом усунення неплатоспроможності, відновлення фінансової стійкості, забезпечення фінансової рівноваги протягом тривалого періоду.

Ключові слова: фінансове оздоровлення, підприємства, підхід, антикризові заходи, механізм, банкрутство, криза, фінансова рівновага.

Нагайчук В.В. ФИНАНСОВОЕ ОЗДОРОВЛЕНИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ В КОНТЕКСТЕ УКРЕПЛЕНИЯ ИХ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ

Статья посвящена вопросу финансового оздоровления предприятий в контексте укрепления их финансового состояния. Определена сущность финансового оздоровления предприятий согласно разным подходам. Обоснованы пути финансового оздоровления в условиях неопределенности. Разработаны рекомендации относительно реализации мероприятий по финансовому оздоровлению предприятий с использованием стратегических, тактических и оперативных механизмов путем устранения неплатежеспособности, возобновления финансовой стойкости, обеспечения финансового равновесия на протяжении длительного периода.

Ключевые слова: финансовое оздоровление, предприятия, подход, антикризисные мероприятия, механизм, банкротство, кризис, финансовое равновесие.

Nagaychuk V.V. FINANCIAL RECOVERY OF THE ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF STRENGTHENING THEIR FINANCIAL CONDITION

The article focuses on financial recovery of the enterprises in the context of strengthening their financial condition. It defines the essence of financial recovery of enterprises according to different approaches. The ways of financial recovery in the conditions of uncertainty are grounded. Recommendations regarding the implementation of activities on financial recovery of enterprises with strategic, tactical and operational mechanisms by eliminating insolvency, the resumption of financial stability, financial equilibrium in the longterm period are developed.

Keywords: financial recovery, company, approach, anticrisis measures, mechanism, bankruptcy, crisis, financial equilibrium.

Постановка проблеми. В умовах глибокої системної кризи, яка охопила майже всі аспекти життя – політичний, соціальний та економічний, більшість вітчизняних підприємств перебувають на межі виживання, стають банкрутами та припиняють своє існування.

За таких умов виникає необхідність визначення механізмів та методів фінансового оздоровлення підприємств, що має ґрунтуватися на поглибленому аналізі фінансового стану підприємства та особливостей його діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі теоретичні та методичні аспекти фінансового оздоровлення підприємств знайшли відображення у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, серед яких: М. Аїстова, Є. Андрущак, О. Антонова, Е. Архипчук, І. Бланк, Н. Брюховецька, І. Булев, В. Грачов, О. Дацій, В. Дроздова, Л. Зуева, Г. Кадиков, І. Косарева, Е. Коротков, Е. Куліш, Л. Лігоненко, Б. Полякова, М. Пушкар, С. Рамазанов, В. Ращупкіна, Р. Сайфулін, С. Салига, І. Стефанюк, О. Терещенко, А. Ткачов, І. Цигилик, Є. Чернявська та ін. При всій

значущості наукових досліджень низка питань у цій царині досі залишається недостатньо опрацьованими. Вимагають розгляду та розробки концептуальні теоретичні засади та методичні підходи щодо створення науково обґрунтованої та дієвої програми фінансового оздоровлення підприємств.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає у визначенні сутності фінансового оздоровлення підприємств у контексті зміцнення їхнього фінансового стану, обґрунтуванні шляхів фінансового оздоровлення підприємств в умовах невизначеності та розробленні рекомендацій щодо реалізації заходів з фінансового оздоровлення вітчизняних підприємств з використанням стратегічних, тактичних і оперативних механізмів шляхом усунення неплатоспроможності, відновлення фінансової стійкості, забезпечення фінансової рівноваги у тривалому періоді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансове оздоровлення – відносно нове і спірне для економічної науки поняття, що з'явилося одночасно з початком формування ринкових відносин. У сучас-

ній ситуації отримали поширення два основних підходи до сутності поняття «фінансове оздоровлення»: правовий і фінансово-економічний.

Згідно із правовим підходом фінансове оздоровлення є реабілітаційною процедурою, яка передбачає можливість отримання боржником, щодо якого порушена справа про неспроможність, відстрочень і розстрочок сплати боргів на строк до декількох років за умови надання гарантій кредиторам. Ці гарантії реалізуються за допомогою використання способів забезпечення виконання зобов'язань – інституту цивільного законодавства. Таким чином, у разі недосягнення відновлення платоспроможності у процесі фінансового оздоровлення боржника вимоги кредиторів можуть бути задоволені за рахунок наданого забезпечення [1, с. 16].

Фінансово-економічний підхід фінансове оздоровлення розкриває з позиції антикризового управління. При цьому фінансове оздоровлення розуміється як:

- завершальна стадія антикризового управління;
- основний етап антикризового управління;
- вихід з банкрутства на основі довгострокових програм, бізнес-планів фінансового оздоровлення;
- відновлення платоспроможності та встановлення фінансової рівноваги між доходами і витратами шляхом усунення причин, що викликали фінансову кризу;
- виявлення і швидке використання наявних резервів, щоб якнайскоріше вийти з кризової ситуації;
- поєднання кардинальних змін у діяльності підприємства та вирішенні проблем накопичених боргових зобов'язань тощо.

Підхід до фінансового оздоровлення через систему антикризового управління означає, що воно повинне випереджати та запобігати неплатоспроможності і неспроможності підприємства, а в стратегічному плані – забезпечувати підприємству впродовж тривалого часу таку конкурентну перевагу, яка дозволить виробити загребувану ринком продукцію і виручати достатні грошові кошти для оплати усіх його зобов'язань, що виникають при створенні продукції та її продажі.

Фінансове оздоровлення як частина системи антикризового управління базується на таких принципах [3, с. 80]:

1. Рання діагностика кризових явищ у фінансовій діяльності підприємства. Враховуючи, що виникнення кризи на підприємстві несе загрозу самому існуванню підприємства та пов'язане з відчутними втратами капіталу його власників, можливість виникнення кризи повинна діагностуватися на самих ранніх стадіях з метою своєчасного використання можливостей її нейтралізації.

2. Терміновість реагування на кризові явища. Кожне кризове явище, що з'явилося, не лише має тенденцію до розширення з кожним новим господарським циклом, але і породжує нові супутні йому явища. Тому чим раніше будуть застосовані антикризові механізми, тим більшими можливостями відновлення володітиме підприємство.

3. Адекватність реагування підприємства на міру реальної загрози його фінансовій рівновазі. Використовувана система механізмів з нейтралізації загрози банкрутства у пригнічуючій своїй частині пов'язана з

фінансовими витратами або втратами. При цьому рівень цих витрат і втрат має бути адекватний рівню загрози банкрутства підприємства. Інакше або не буде досягнутий очікуваний ефект (якщо дія механізмів недостатня), або підприємство нестиме невинувато високі витрати (якщо дія механізму надмірна).

4. Повна реалізація внутрішніх можливостей виходу підприємства з кризового стану. У боротьбі із загрозою банкрутства підприємство повинне розраховувати виключно на внутрішні фінансові можливості.

На окрему увагу заслуговує підхід до фінансового оздоровлення підприємства як елементу фінансового менеджменту. За даним підходом фінансове оздоровлення господарюючого суб'єкта визначають як комплекс форм, моделей і методів приведення фінансових зобов'язань і вимог цієї юридичної особи до стану, який дозволяє своєчасно та в повному обсязі виконувати грошові зобов'язання і платежі, забезпечувати належний оборот потоків фінансових ресурсів, що виключає їх дисбаланс і прояви ознак неплатоспроможності [2, с. 36].

Фінансове оздоровлення підприємства може бути представлене сукупністю блоків, що циклічно повторюються (рис. 1).

Сукупність пов'язаних між собою заходів фінансового оздоровлення підприємства, що вживаються на його окремих етапах, утворюють механізми фінансового оздоровлення. Вони підрозділяються на внутрішні, використовувані самим підприємством, і зовнішні, які реалізуються за допомогою сторонніх юридичних або фізичних осіб.

Основними завданнями реалізації заходів з фінансового оздоровлення суб'єкта господарювання є: усунення неплатоспроможності, відновлення фінансової стійкості, забезпечення фінансової рівноваги у тривалому періоді.

Самим невідкладним завданням у системі заходів фінансової стабілізації підприємства є відновлення здатності до здійснення платежів за невідкладними фінансовими зобов'язаннями, щоб попередити виникнення процедури банкрутства, налагодити постачання матеріально-технічних ресурсів для нормалізації процесу виробництва. Це завдання досягається двома шляхами:

1) зменшення розміру поточних зовнішніх і внутрішніх фінансових зобов'язань підприємства у короткостроковому періоді, перейняттям на себе менших за обсягом нових зобов'язань;

2) збільшення суми грошових коштів, що забезпечують погашення прострочених і виконання термінових зобов'язань.

Рис. 1. Схема фінансового оздоровлення підприємства

Джерело: авторська розробка

Тут застосовується принцип «відсікання зайвого», який вимагає скорочення розмірів поточних потреб у матеріально-технічних і трудових ресурсах тощо та переведення окремих видів ліквідних активів у грошові кошти без значного збитку для виробництва.

Скорочення розміру короткострокових фінансових зобов'язань досягається шляхом таких основних заходів: пролонгації короткострокових фінансових кредитів; реструктуризації короткострокових фінансових кредитів з перетворенням окремих із них у довгострокові; збільшення періоду товарного кредиту, що надається постачальниками; відстрочення по окремих формах внутрішньої кредиторської заборгованості; скорочення витрат на придбання матеріалів, інвентарю і устаткування; скорочення витрат на відрядження, рекламу; реструктуризації кредиторської заборгованості; скорочення обсягів готової продукції на складі.

Збільшення грошового потоку підприємства у короткостроковому періоді для погашення прострочених і термінових зобов'язань досягається переведенням частини ліквідних оборотних активів у грошові кошти, трансформацією частини необоротних активів у грошові кошти.

Мета цього етапу фінансового оздоровлення вважається досягнутою, якщо усунена поточна неплатоспроможність підприємства, тобто обсяг надходження грошових коштів перевищив обсяг невідкладних фінансових зобов'язань в короткостроковому періоді. Це означає, що загроза банкрутства підприємства у поточному часі ліквідована або вже носить відлагоджений характер.

Відновлення фінансової стійкості підприємства полягає у максимальному швидкому зниженні неефективних витрат та відбувається як продовження реалізації заходів зі скорочення споживання фінансових ресурсів і збільшення позитивного потоку приросту власних фінансових ресурсів. Воно пов'язане із принципом «стискування підприємства»: чим більший розрив між припливом грошових коштів та їх відтоком, тим швидше досягається фінансова стійкість підприємства. Скорочення необхідного обсягу споживання фінансових ресурсів можна досягти такими заходами: скороченням обсягу виробничої діяльності за рахунок припинення випуску нерентабельної продукції; скороченням підрозділів апарату управління; скороченням частини допоміжних і підсобних підрозділів; скороченням обсягу програми участі найнятих робітників, що фінансуються з прибутку; відмовою від зовнішніх соціальних і інших програм підприємств, що фінансуються за рахунок прибутку, тощо.

Мета цього етапу фінансового оздоровлення вважається досягнутою, якщо підприємство вийшло на рубіж фінансової рівноваги, забезпечило фінансову стійкість, тобто потреби і наявність грошових коштів в обороті збалансовані.

В умовах ринкових відносин основним завданням підприємства є підвищення ефективності його функціонування за рахунок раціонального управління грошовими потоками, яке дозволить забезпечити фінансову рівновагу та ритмічність діяльності підприємства, прискорити обіг капіталу, знизити ризик неплатоспроможності та отримати прибуток [4, с. 245].

Досягнення фінансової рівноваги підприємства у тривалому періоді можливо тільки при збалансованості грошового потоку від усіх видів його діяльності [5, с. 330].

Цей етап забезпечується такими заходами: прискоренням оборотності оборотних активів; впро-

вадженням рентабельної продукції, що має конкурентні переваги; використанням ефективних видів матеріальних ресурсів для зниження собівартості продукції, що випускається; підвищенням якості продукції та поліпшенням споживчих властивостей продукції, що випускається; збільшенням обсягу випуску за рахунок оновлення устаткування та використання нових технологій; скороченням термінів розрахунків за продукцію, що поставляється.

Забезпечення фінансової рівноваги у тривалому періоді за рахунок збільшення прибутку створює сприятливі умови для самофінансування економічного зростання, скорочення залучення кредитних ресурсів і оздоровлення фінансового стану підприємства.

Основні види внутрішніх механізмів фінансового оздоровлення підприємства – стратегічні, тактичні й оперативні.

Застосування цієї класифікації дозволяє обрати ефективний механізм оздоровлення підприємства, адекватний глибині його кризового стану і відповідний цілям розвитку суб'єкта господарювання. Найважливішим зовнішнім механізмом фінансового оздоровлення підприємства є його санація, яка проводиться за ініціативою самого підприємства до ініціації кредиторами справи про банкрутство, коли підприємство для виходу з кризового стану використовує зовнішню допомогу, або за рішенням господарського суду на основі пропозицій, що поступили від кредиторів. Масштаби кризового стану підприємства визначають напрями здійснення санації, найбільш важливими із яких є такі: санація підприємства, спрямована на його реструктуризацію (реорганізацію); санація підприємства, спрямована на рефінансування його боргу.

Правильний вибір механізму фінансового оздоровлення зумовлює ефективність виведення підприємства з кризи. У сучасних умовах перед вітчизняною економікою стоять два складні завдання: фінансове оздоровлення підприємств та прискорення їх інноваційного розвитку [6, с. 164].

Визначення інноваційної стратегії підприємства є основою перспективного планування його розвитку і дозволяє пов'язувати плани перетворення підприємства з поточного стану в стійкий фінансовий стан з цільовими завданнями його подальшого післякризового розвитку.

Внутрішні стратегічні механізми фінансового оздоровлення підприємства реалізуються найчастіше за допомогою інвестиційних програм. Головним завданням інвестиційної програми фінансового оздоровлення є залучення фінансових ресурсів під інвестиційні проекти, що розробляються, реалізація яких сприятиме виходу підприємства з фінансової кризи. Важливу роль у процесі розробки інвестиційної програми фінансового оздоровлення та розвитку кризового підприємства займає аналіз майбутніх грошових потоків, що виникають у результаті здійснення капітальних вкладень. При формуванні інвестиційної програми фінансового оздоровлення та розвитку підприємства необхідно оцінювати грошові потоки по тимчасовим періодам, тобто розробити графік реалізації програми за термінами й обсягами робіт з розбиттям за місяцями, кварталами і роками. Також вимагається провести аналіз ризику очікуваних грошових потоків [7, с. 76].

Висновки. Таким чином, інвестиційна програма фінансового оздоровлення та розвитку кризового підприємства повинна ґрунтуватися на генеруванні

чистого грошового потоку, який дозволив би на основі зростання виручки, рентабельності та ліквідності відновити і підвищити втрачену (потенційно або фактично) платоспроможність з урахуванням дії операційного і фінансового важелів. Такий системний підхід до фінансового оздоровлення підприємства припускає комбінований варіант розвитку у вигляді зростання продажів, валової виручки, рентабельності власного капіталу і відновлення ліквідності, що втрачається у процесі інвестування, при поєднанні самофінансування із зовнішнім фінансуванням.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Алексеева Н.В. Оздоровление финансового положения предприятия как составная часть управления кризисными состояниями и банкротством / Н.В. Алексеева // Альманах современной науки и образования. – 2012. – № 10. – С. 15-17.
2. Жилина Н.Н. Развитие подходов к финансовому оздоровлению предприятий / Н.Н. Жилина // Экономика и управление: проблемы, решения. – 2012. – № 5. – С. 34-38.
3. Батьковский М.А. Управление финансовым оздоровлением предприятия в условиях экономического кризиса / М.А. Батьковский, И.К. Булава, К.Н. Мингалиев // Менеджмент в России и за рубежом. – 2010. – № 1. – С. 79-85.
4. Нагайчук В.В. Управління грошовими потоками підприємства / В.В. Нагайчук // Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наукових праць. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – № 1(52). – С. 245-249.
5. Кастуев Т.Х. Некоторые меры по стабилизации финансового состояния и оздоровления предприятий АПК РСО-Алания / Т.Х. Кастуев, А.А. Маремуков // Известия Горского государственного аграрного университета. – 2012. – № 1-2. – Т. 49. – С. 328-332.
6. Белошевич М. Управление финансовым оздоровлением предприятия в условиях рецессии экономики / М. Белошевич // РИСК: Ресурсы. Информация. Снабжение. Конкуренция. – 2010. – № 1. – С. 163-165.
7. Лизунова О. М. Управління проблемами покращення фінансового стану підприємства / О.М. Лизунова, О.В. Вискребець, А.О. Коновалова // Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону. – 2011. – № 2. – С. 74-77.

УДК 658.8

Рожук Я.В.
*асистент кафедри технологічної освіти
та побутового обслуговування
Херсонського державного університету*

НОВА ХВИЛЯ РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГУ В ДОСЛІДЖЕННЯХ ТЕХНОЛОГІЇ КРАУДСОРСИНГУ

Стаття присвячена дослідженню розвитку маркетингової технології – краудсорсингу. У загальному проаналізовано сучасний етап маркетингових технологій, які перебувають у стадії якісних змін. Розглянуто найвідоміші приклади роботи компаній, де успішно використовується краудсорсинг. Визначено, що дана маркетингова технологія розвивається в якості моделі для вирішення будь-якого виду проблем і завдань, що стоять як перед бізнесом, так і перед державою і суспільством в цілому.

Ключові слова: маркетинг, технологія, краудсорсинг, концепція, розвиток, дослідження.

Рожук Я.В. НОВАЯ ВОЛНА РАЗВИТИЯ МАРКЕТИНГА В ИССЛЕДОВАНИЯХ ТЕХНОЛОГИИ КРАУДСОРСИНГА

Статья посвящена исследованию развития маркетинговой технологии – краудсорсинга. В общем проанализирован современный этап маркетинговых технологий, которые находятся на стадии качественных изменений. Рассмотрены известные примеры работы компаний, где успешно используется краудсорсинг. Определено, что данная маркетинговая технология развивается в качестве модели для решения любого вида проблем и задач, стоящих как перед бизнесом, так и перед государством и обществом в целом.

Ключевые слова: маркетинг, технология, краудсорсинг, концепция, развитие, исследование.

Rohzyk Y.V. THE NEW WAVE IN DEVELOPMENT MARKETING RESEARCH CROWDSOURCING TECHNOLOGY

The article investigates the development of marketing technologies – crowdsourcing. Generally analyzes the marketing stage technologies that are in the process of qualitative change. Considered the most famous examples of companies which have successfully used crowdsourcing. It was determined that this marketing technology developed as a model to solve any kind of problems and challenges facing a business, and the state and society in general.

Keywords: marketing, technology, crowdsourcing, concept, development, research.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку країн, що економічно процвітають, характеризується переходом від так званої індустріальної економіки до постіндустріальної. Це пов'язано із підвищенням значущості сфери послуг, перетворенням її на рушійну силу господарювання. Сучасні тенденції розвитку оточуючого світу, вимоги конкурентного середовища та його постійні зміни вимагають від системи маркетингу більшої гнучкості та динамічності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед основних публікацій науковців, які досліджували поняття маркетингу, доцільно виділити роботи таких зарубіжних авторів, як М.Дж. Бейкер, Ф. Котлер,

К.Л. Келлер, Г. Ассель, П. Друкер, Т. Левіт, а також роботи вітчизняних учених і з близького зарубіжжя А.Ф. Павленка, А.В. Войчака, А.О. Старостіної, Л.В. Балабанової, Н.К. Мойсєєвої та ін. Власне бачення поняття «маркетинг» і його сутності виражають також такі громадські організації маркетингового спрямування, як Американська асоціація маркетингу, Британський інститут управління, Європейська спілка з вивчення суспільної думки і маркетингу, Українська асоціація маркетингу, Спілка маркетингу Об'єднаного Королівства. Щодо поняття краудсорсингу, то у 2003 році Луїс фон Ах разом зі своїми колегами вперше запропонував поняття